

borststuk te herkennen, is een sluipvlieg, de metaalgroene vliegen, die zoveel op keizersvliegen (*Lucilia caesar* L.) lijken maar *Dasyphora*'s zijn, horen met de grote en de kleine kamervlieg (*Musca domestica* L. en *Fannia canicularis* L.) en de winterkamervliegen (*Muscina*) tot de Anthomyiden. Misschien komen er 's winters nog andere dubbelgangers van de keizersvlieg binnenshuis want er bestaan een heel stel van die glanzend groene soorten, maar dat komt dan wel terecht met de determineertabel. De kamervliegen zijn allemaal grijs, met een achterlijf, dat, vooral bij de mannetjes, aan de zijden vaak rood- of geelachtig doorschijnend is; daarbij heeft *Musca* een scherp naar voren gebogen mediane ader (als de bromvliegen) en *Fannia* een rechte (als de mestvlieg), terwijl die ader bij *Muscina* netjes gelijkmatig naar voren is gekromd.

Hoe en waar brengen nu de overige insecten, die ons huis niet als schuilplaats gebruiken, de winter door? (Trouwens de soorten die we binnenshuis aantreffen overwinteren ten dele ook buiten; waar?).

Veel is daarvan natuurlijk bekend, maar lang niet genoeg en zelfs soorten, waarvan we ons verbeelden alles te weten kunnen nog altijd aardige verrassingen opleveren (zie b.v. de noot aan het slot). Als het winterstadium niet bekend is kan het stadium, waarin een soort het laatst in de herfst of het vroegst in het voorjaar wordt aange troffen, een aanwijzing geven hoe ze overwintert. Maar dat mag ook niet meer dan een aanwijzing zijn, anders kun je je daar leelijk mee vergissen. Vooral met larven of imagines. Want van een insect, dat als pop overwintert, kunnen larven wel zo laat in het jaar voorkomen, dat ze niet meer aan verpoppen toekomen, zoals bij extra generaties of parasitering, en imagines kunnen hun leven zeer lang tot in de winter rekken. Blinde bij en wespenwerksters (*Vespa germanica* F.) vlogen vorig jaar nog half November. Overwinteren die blinde bijen nu? Wespenwerksters zeker niet, hoogstens per ongeluk.

De beste kans maak je nog met eieren en poppen. Als die er in November nog zijn, zullen ze wel niet vóór het volgend jaar uitkomen. Maar ook in dat geval is voorzichtigheid geboden en de conclusie, dat het insect in dat stadium overwintert niet zonder meer gewettigd. Zo overwintert de heispinner (*Lasiocampa quercus* L.) als jonge rups, toch vind ik geregeld 's winters gave cocons met een pop erin. Doch daar komt dan in het voorjaar geen vlinder uit, maar een grote sluipwesp (*Metopius dentatus* F.).¹⁾

J. WILCKE.

Dr. Ir. P. TESCH

Wegens het bereiken van den pensioengerechtigden leeftijd verlaat Dr. Tesch 's Lands Dienst: een mijlpaal in zijn leven, maar gelukkig geen einde aan zijn bezigheid. Tesch is sinds vele jaren de geoloog van Nederland bij uitnemendheid. In 1918 aangesteld als Directeur van den Geologischen dienst heeft hij een kwart eeuw de leiding gehad van het monumentale werk voor de Geologische kaart van Nederland. Op enkele bladen na is die kaart nu voltooid en met recht kunnen wij zeggen, dat die officieele kaart al dadelijk ook een populaire kaart is geworden, vooral bij het opkomend geslacht. Wanneer wij ons land „intellectueel” bewandelen en bestudeeren willen, dan voorzien wij ons direct van het kaartblad van de Geologische kaart van de buurt, die wij bezoeken. Wel niemand zal het oppervlak van Nederland zoo goed kennen als Tesch. Hij heeft met de zijnen het heele land „afgeprikt”. Wij hopen dat hij ons daar nu ook van gaat vertellen in de „Toelichtingen bij de Geologische kaart” waarvan reeds eenige Mededeelingen zijn verschenen.

1) Even voor het ontvangen van de drukproef lees ik juist in een artikeltje van Lempke in de Entomologische Berichten, dat van de heispinner ook gezonde, dus niet geparasiteerde poppen een tweede winter kunnen overliggen. Dat overliggen van een deel der poppen komt bij meer insecten voor en vormt een zeer bijzonder probleem.

Heel in het bijzonder heeft hij zich beziggehouden met de Duinen en met de Noordzee en hij is de eerste geweest, die het kloeke plan heeft opgevat, om de Duinen te maken tot een groot Natuurmonument. Daarvoor is toen in het gebouw van den Geologischen Dienst in Haarlem een intens knappe tentoonstelling van de duinwereld gehouden en wij spraken toen geestdriftig over het „Plan Tesch”. Het sloeg niet dadelijk algemeen in, maar het denkbeeld is blijven bestaan en heeft zich verder ontwikkeld, zoodat wij thans, zelfs in deze moeilijke tijden, durven gewagen van een Nationaal Park van onze duinen, van Cadzand tot Rottum. Van harte hoop ik, dat Tesch dit zal aanschouwen, in welke gedaante dan ook. Hij heeft het ruimschoots verdiend.

JAC. P. THIJSSÉ.

OVER HET VOORKOMEN VAN PERIDINIUM BORGEI LEMM. IN DE PLASSEN VAN BOTSHOL

Gedurende het jaar 1942 werden door studenten der Amsterdamsche universiteit (het biologen dispuut „CONGO”) geregeld planktonmonsters genomen in de plassen van Botshol, gelegen ten Z.O. van Amsterdam. Deze plassen zijn oligo- tot zwak mesohalinen, doordat het water van de zoute Mijdrechter polder ten deele hierop geloosd wordt. Het chloorgehalte schommelt om de 1000 mgr. pro L. in het Zuidelijk gedeelte, waar de plas weinig begroeid is en groote open watervlakten vertoont. De monsters uit het Zuidelijk gedeelte genomen op 15 Juli en 13 Aug. respectievelijk met een Cl-gehalte van 1000 en 930 mgr. pro L. vertoonden een sterken bloei van twee soorten van Peridineeën, met name *Ceratium hirundinella* O. FR. M. en *Peridinium Borgei* LEMM., waarvan *P. Borgei* in Europa slechts van enkele plaatsen bekend is, n.l. uit Zuid Zweden, de omgeving van Boedapest en een meertje bij Napels. *P. Borgei* en *C. hirundinella* kwamen in zulke groote hoeveelheden voor, dat ze het planktonbeeld volkomen beheerschten. De aanwezigheid van *P. Borgei* hier in de plassen van Botshol mag zeker als een bijzonderheid naar voren gebracht worden en deze Peridinee mag geplaatst worden op de lijst der schatten, die de plassen van Botshol zouden herbergen, in de hoop, dat de diverse gegevens mede mogen helpen tot het behoud van deze plassen in de toekomst.

Het leek me de moeite waard, het volgende jaar om denzelfden tijd te kijken of de Peridineeën wederom in het plankton aanwezig waren en op 27 Juli '43 werd met dit doel voor oogen een tocht over de plassen gemaakt en materiaal in het open Zuidelijk gedeelte verzameld. Het monster werd op den middag bij fellen zonneschijn genomen. Inderdaad was *P. Borgei* weer volop aanwezig naast enkele exemplaren van *C. hirundinella*. De laatste was blijkbaar over zijn bloeitijd heen, misschien teruggedrongen door het hooge Cl gehalte, hetwelk op dat oogenblik 1120 mgr. pro L. bedroeg. Men kon op 27 Juli '43 haast van een reincultuur van *P. Borgei* spreken. Dat deze soort enig brakwater verdragen kan, was bekend, ook al door de vondst in een meertje bij Napels, waar *P. Borgei* tezamen met *Palaemonetes varians* werd aangetroffen (ENTZ 1926). ENTZ beschrijft in zijn publicatie van 1926 de verschillende vormen, die deze Peridinee in zijn ontwikkelingscyclus doormaakt, zijnde een cystenstadium en diverse stadia, waarin de dinoflagellaat pantserloos is, om tenslotte in den gepantserden vorm over te gaan. Hij wijst erop, dat soms door omstandigheden het ontstaan van den gepantserden vorm achterwege kan blijven. Misschien is hieruit een verklaring te vinden, waarom *P. Borgei*, in het pantserstadium zeer karakteristiek, slechts zelden opgemerkt is en toch van zoo verschillende, ver uit elkaar liggende gebieden beschreven werd, waar hij soms in de zomermaanden in zeer groote hoeveelheden zich voor kan doen. ENTZ spreekt bij zijn vondsten van 50 individuen in een druppel water.

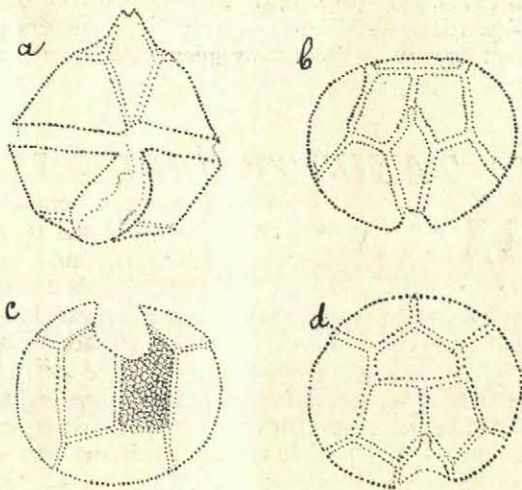

Fig. 1. *Peridinium Borgei* LEMM.

a. in toto van de zijde der lengtegroeve gezien, b. de epivalva van laterodorsaal, c. de hypovalva van ventraal en d. de epivalva van dorsaal.